

Fórum a Pilisi Bioszféráért, 2018. 11. 29., Esztergom

Különböző erdészeti beavatkozások hatásának kísérletes vizsgálata a Pilisben

Ódor Péter¹ és Szabó Csilla²

¹ MTA Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet

² Pilisi Parkerdő Zrt.

MTA
ÖKOLÓGIAI
KUTATÓKÖZPONT

The logo of the MTA Ökológiai Kutatóközpont features a stylized sun with a yellow and orange arc above a green and blue wave-like shape.

MTA ÖK ÖBI
Forest Ecology Research Group

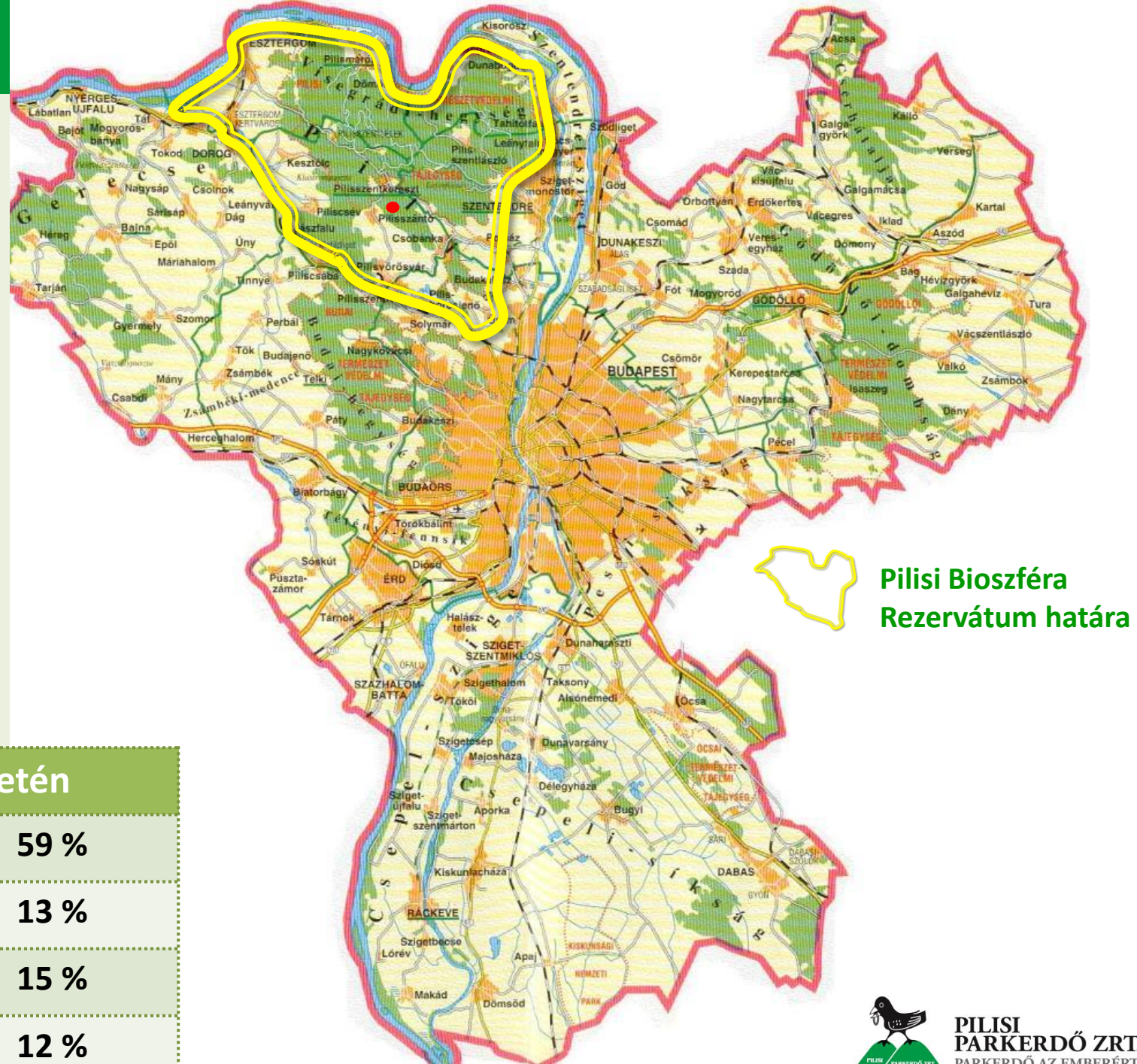

A Pilisi Parkerdő Zrt működési területe

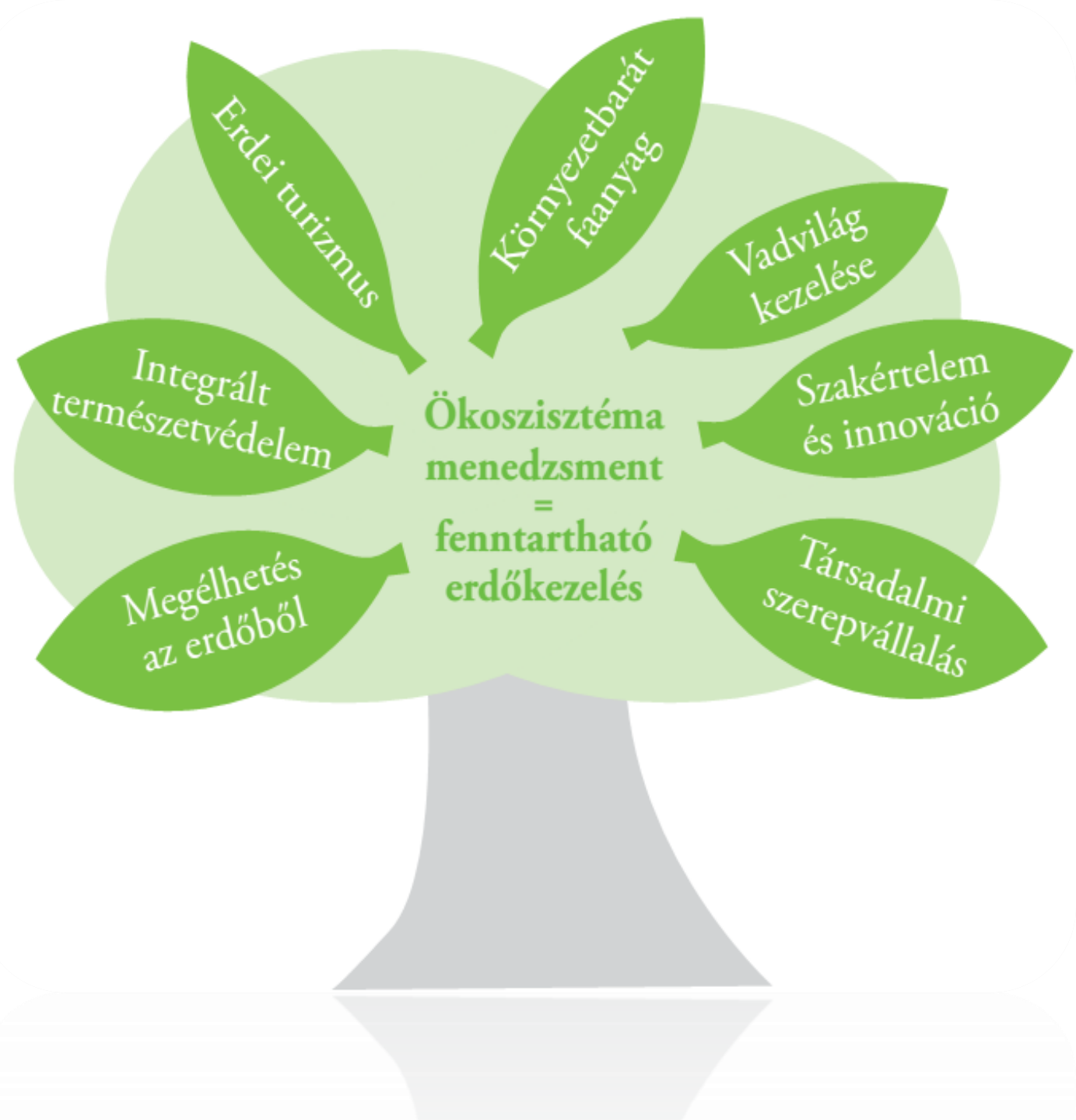
- **Terület:** 64.587 ha
- **Erdőterület:** 59.583 ha
  - Ebből **védett: 65 %**
    - Fokozottan védett: 17 %
    - Natura 2000: 64 %
- **Tájegységek:**
  - Pilis, Visegrádi-hegység
  - Budai hegység
  - Gerecse keleti része
  - Gödöllői dombság
  - Cserhát
  - Pesti- és Csepeli-síkság

Üzem módok szerinti megoszlás a PP Zrt. területén

Vágásos üzem mód	59 %
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód	13 %
Átmeneti üzem mód	15 %
Örökerdő (szálaló) üzem mód	12 %

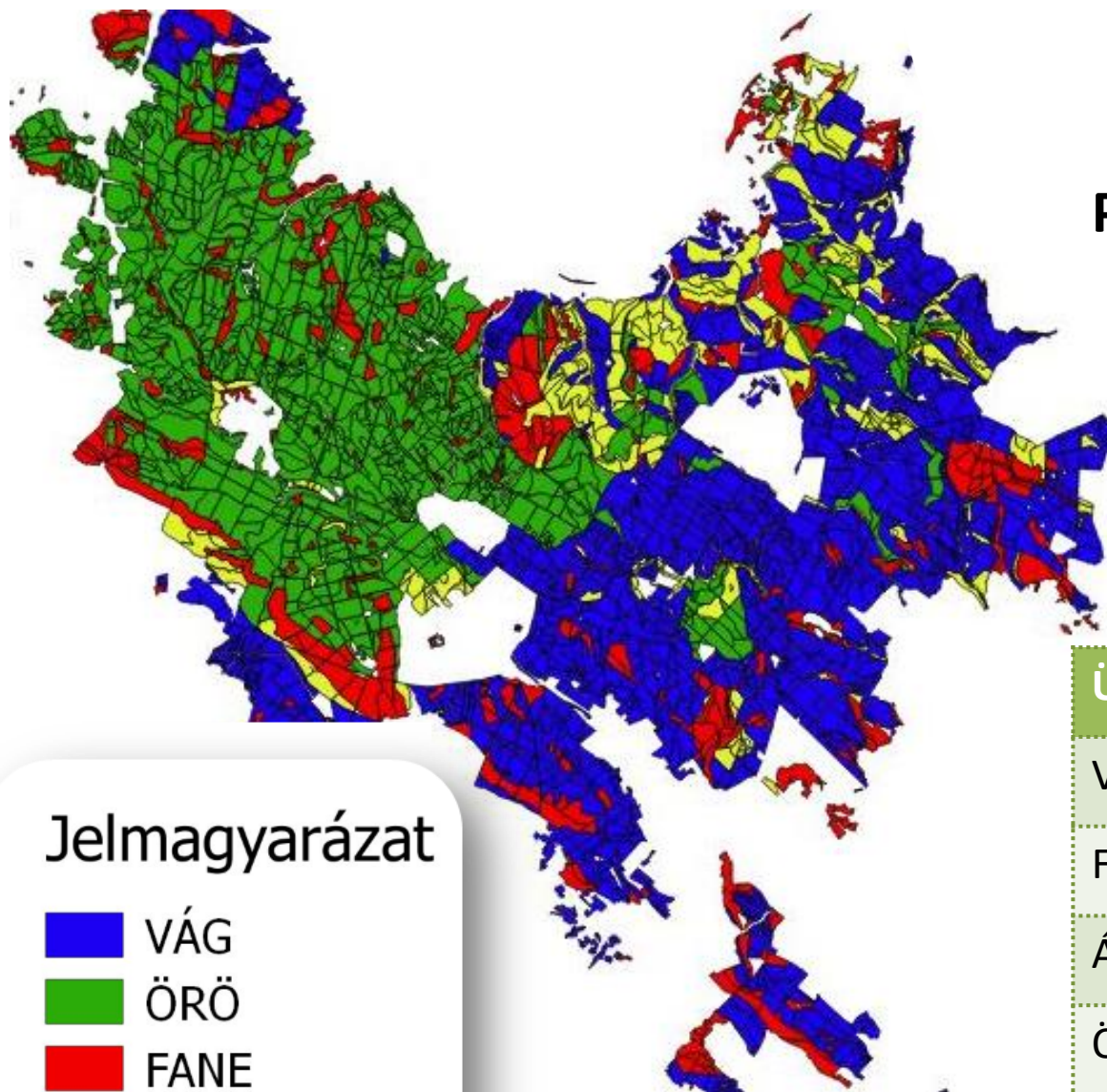

- **Filozófia:** természetközeli erdőkezelés és az erdők közjóléti funkcióinak harmonikus biztosítása
- **Küldetés:** a terület fenntartható kezelése, folyamatos működtetése, a szükséges források előteremtése
- tudatosan vállalt úttörő szerep a **folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelés** bevezetésében: **több mint 24 ezer hektáron, a kezelt erdőterület 40%-án.**
- **Célunk:**
  - a kiváló minőségű és optimális nagyságú fakészlet kialakítása, fenntartása,
  - a természeti értékek és a tájkép védelme,
  - az élményt és felüdülést nyújtó, vonzó és változatos erdőkép fenntartása.

Üzem módok a Pilisi Bioszféra Rezervátum területén

Pilisi Bioszféra Rezervátum területe: 27.081 ha

Jelmagyarázat

- VÁG
- ÖRÖ
- FANE
- ÁTME

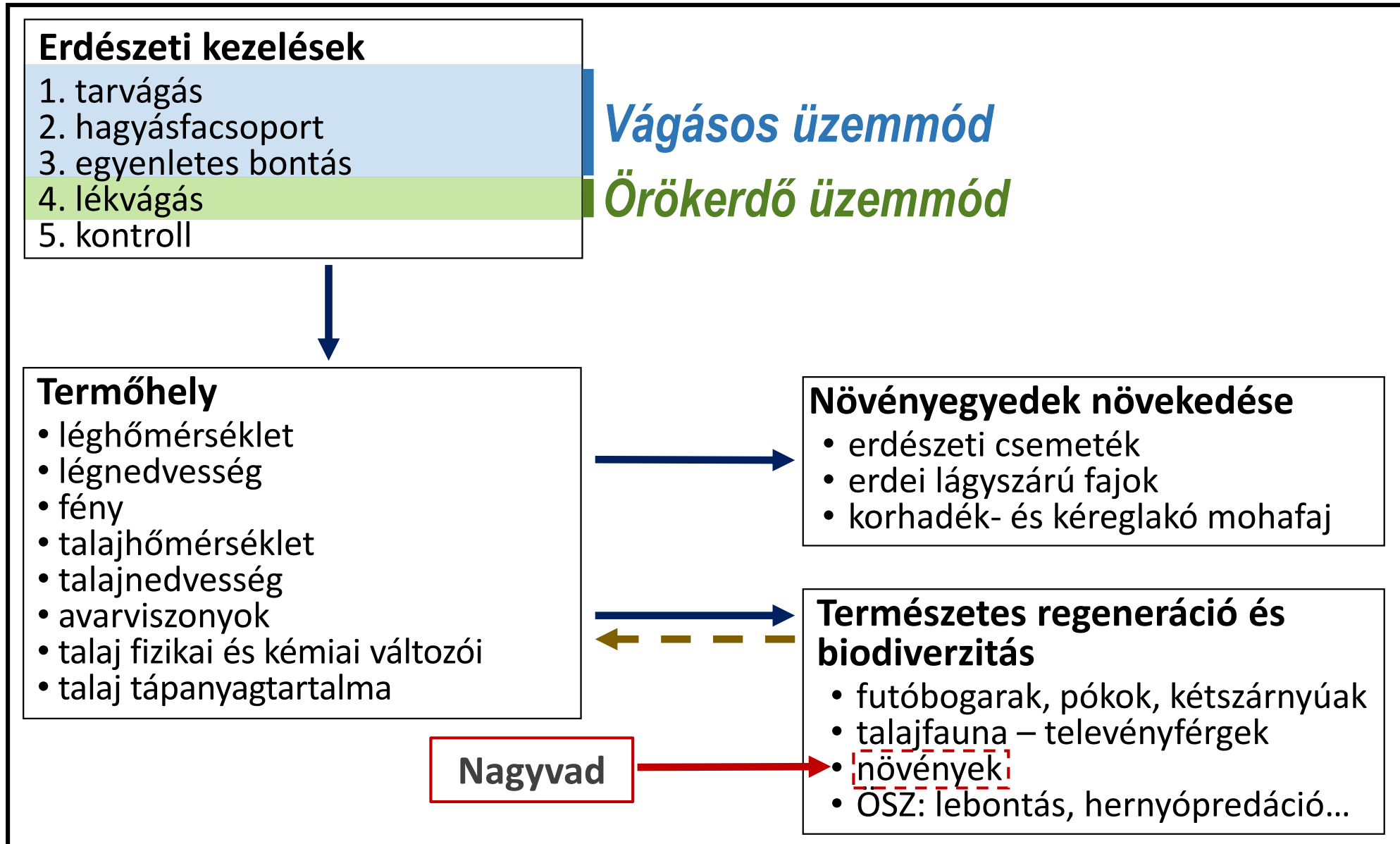
Üzem módok szerinti megoszlás a PBR területén

Vágásos üzem mód	42 %
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód	15 %
Átmeneti üzem mód	10 %
Örökerdő (szálaló) üzem mód	33 %

Motiváció

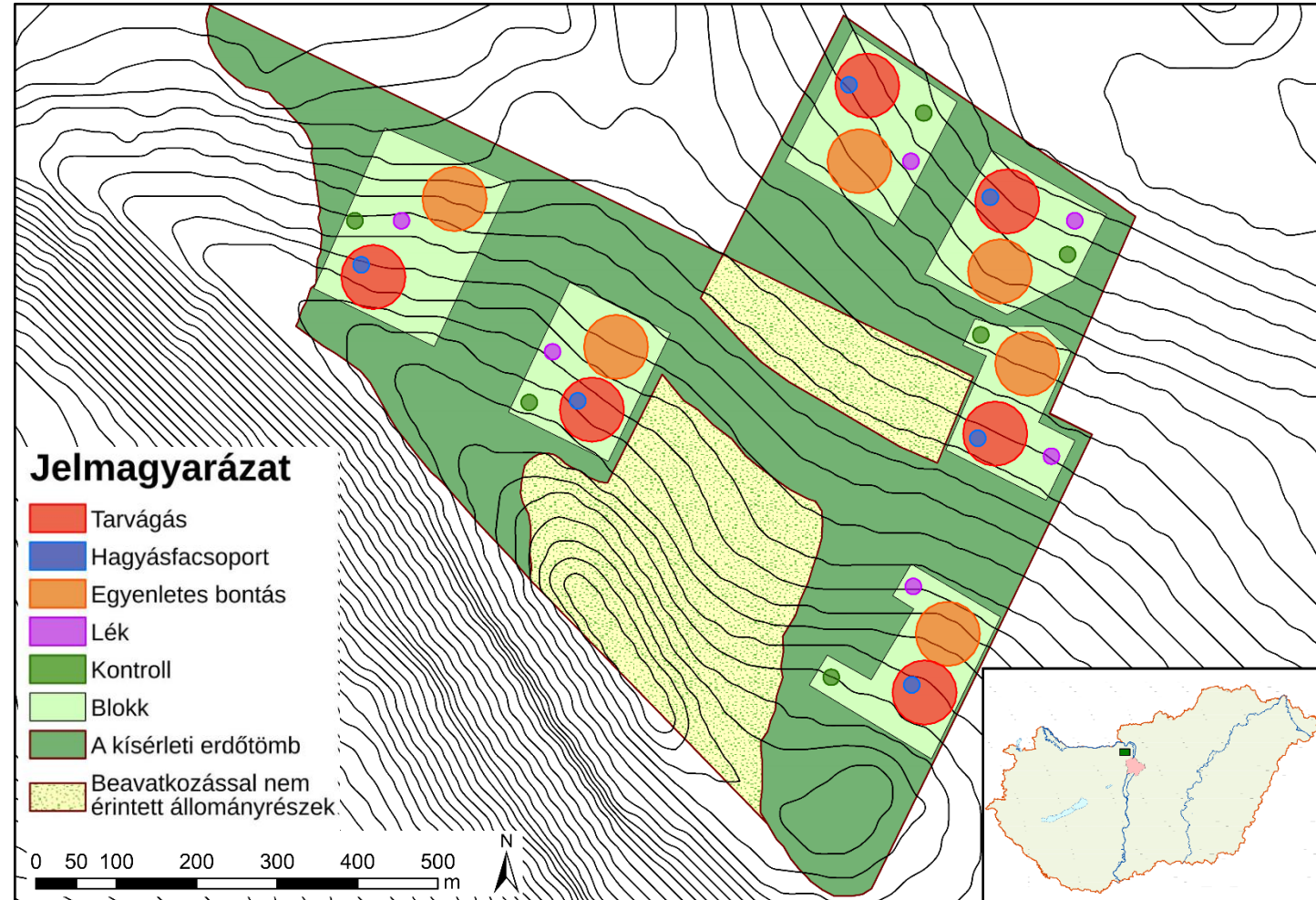
- Erdőkezelés célja: természeti értékek megőrzése, rekreáció, faanyagtermelés
- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód: a természetes folyamatok zavartalan érvényesülésének biztosítása
- Gazdasági hasznosítás alatt álló erdők: természetvédelem, a rekreáció és a faanyagtermelés harmóniájának kialakítása, felkészülés a klímaváltozásra
- Növekvő területen a folyamatos erdőborítás biztosítása a faanyagtermelés mellett
- Ritka fajok, szerkezeti elemek (pl. holtfa) és mikroélőhelyek fenntartása
- Kevés tudományos ismeret az örökerdő üzemmód biológiai hatásairól
- A vágásos és az örökerdő üzemmód fahasználati módszereinek tudományos igényű kísérletes összehasonlítása
- MTA Ökológiai Kutatóközpont és a Pilisi Parkerdő Zrt együttműködése
  - Pilis Üzemmód Kísérlet (2014-)
  - Pilis Lék Kísérlet (2018-)

A „Pilis Üzem mód Kísérlet”

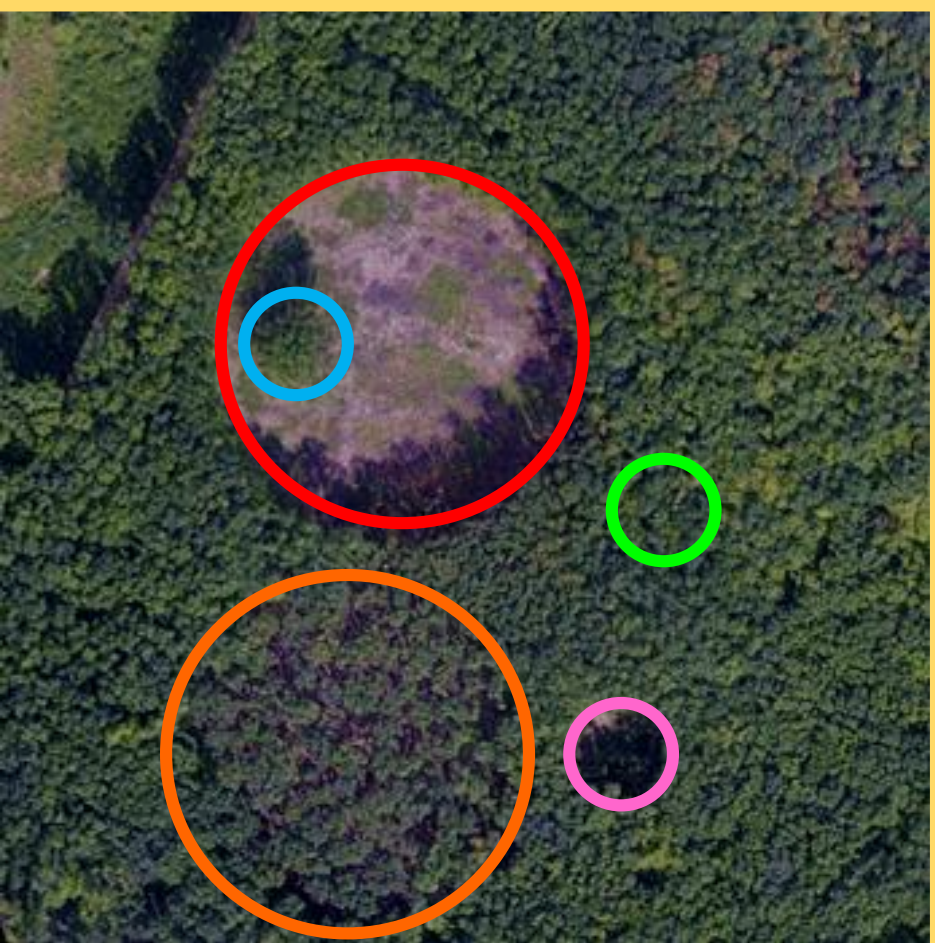
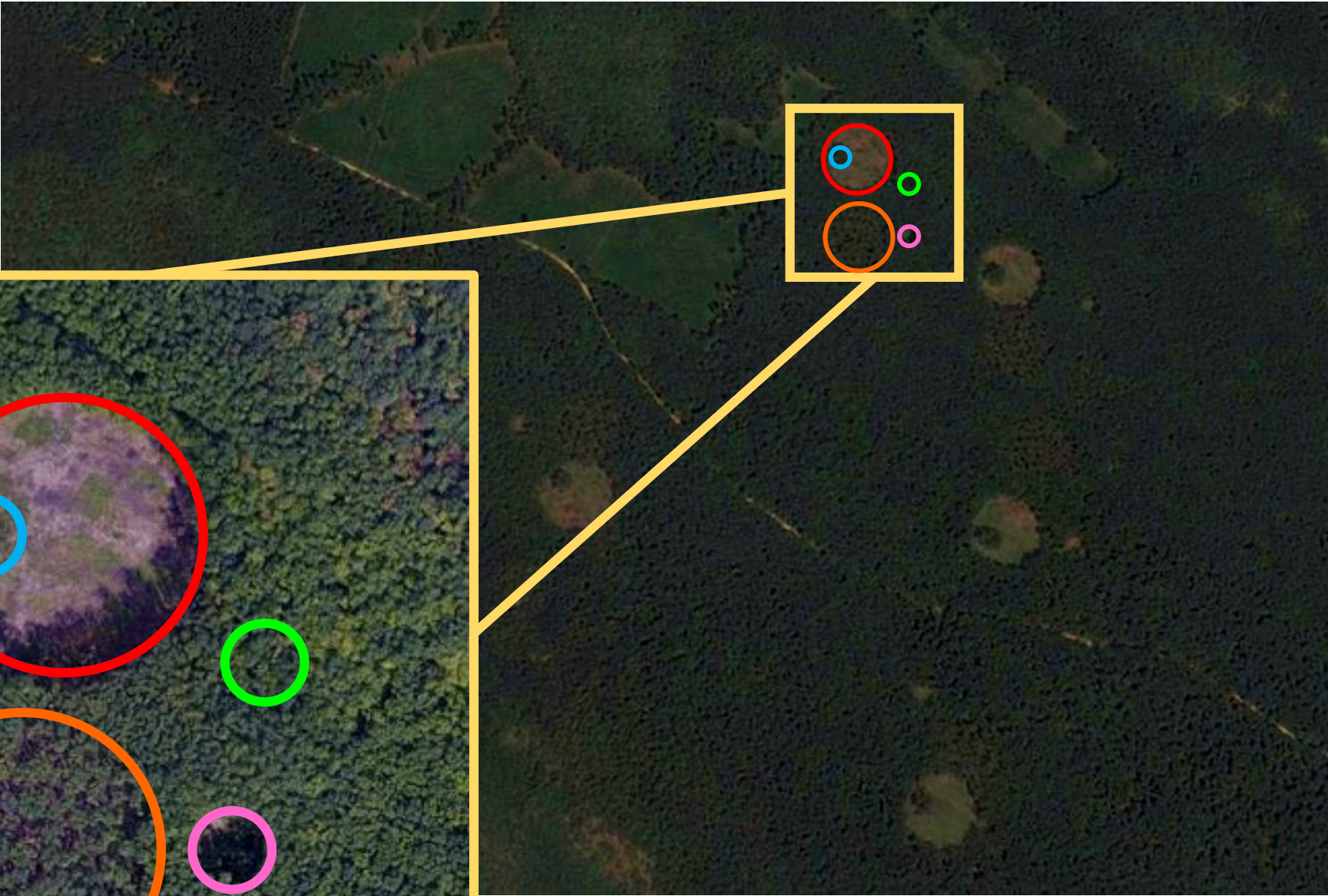

Kísérleti elrendezés

- 80 éves gyertyános-kocsánytalan tölgyes, Pilis, Hosszú-hegy
- 5 kezelés
  - egyenletes bontás (d=80 m)
  - lékvágás (d=20 m)
  - tarvágás (d=80 m)
  - hagyásfacsoport (d=20 m)
  - kontroll
- 6 ismétlés – teljes blokk elrendezés
- BACI (Before-After-Control-Impact): mérések 2014-től, beavatkozások előtt
- Kezelések: 2014-2015 telén
- Elemzés: 2014-2017

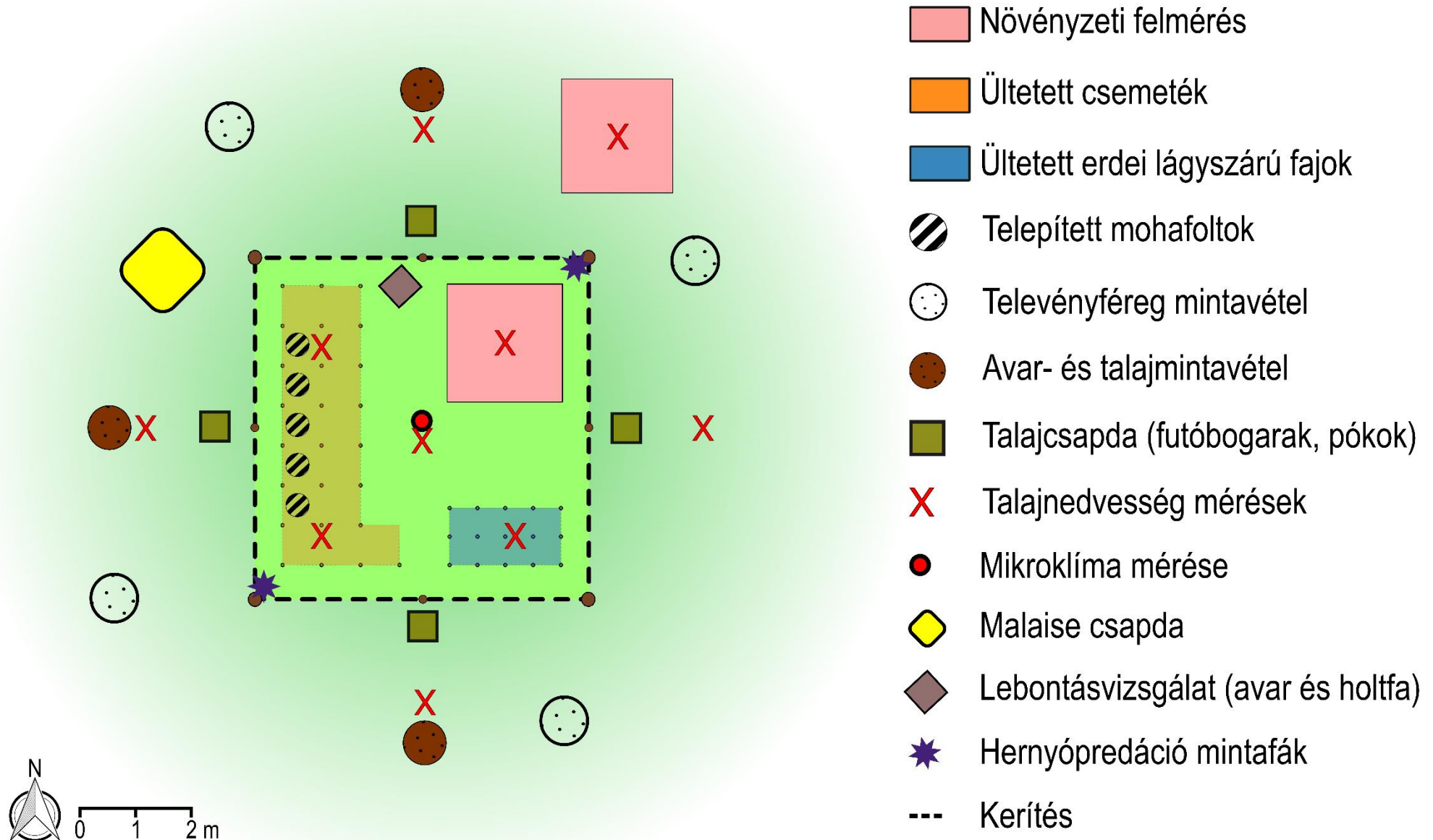

Egy mintaterület felépítése

Relatív diffúz fény (2016)

2%^a

81%^b

35%^c

20%^d

17%^d

Kontroll

Tarvágás

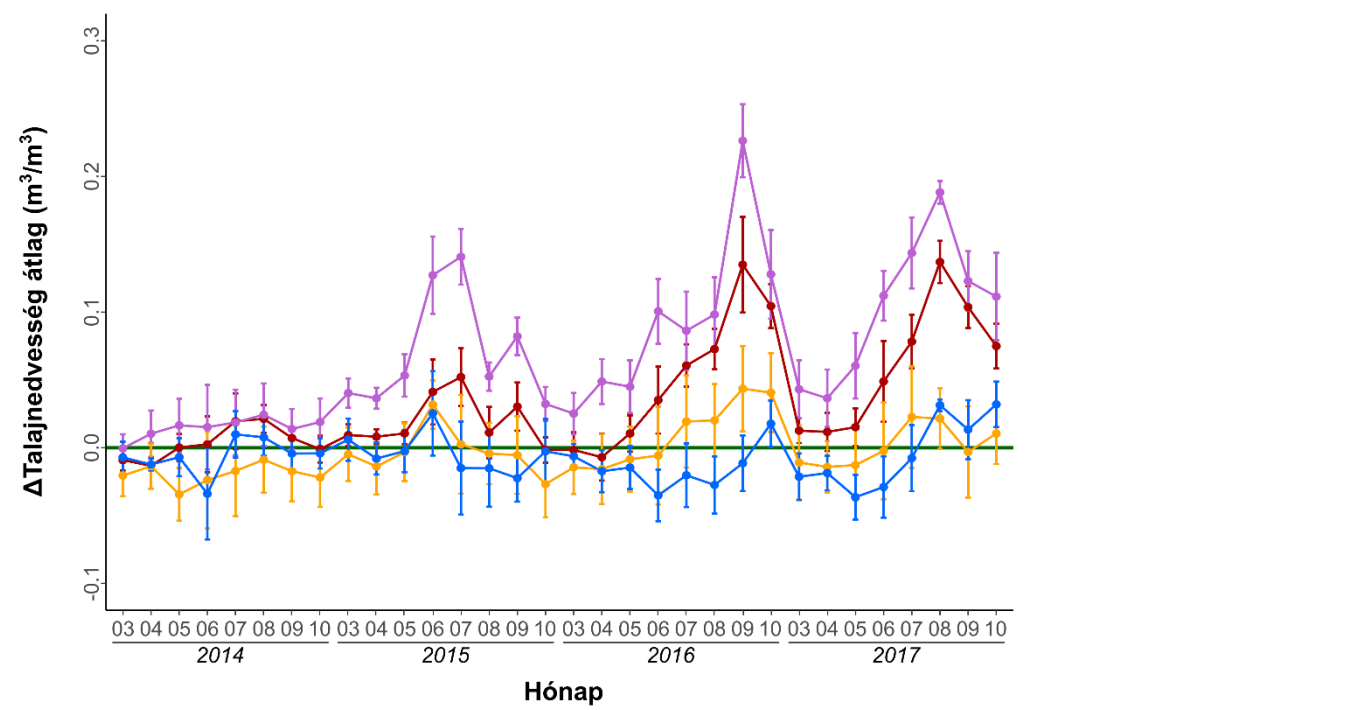
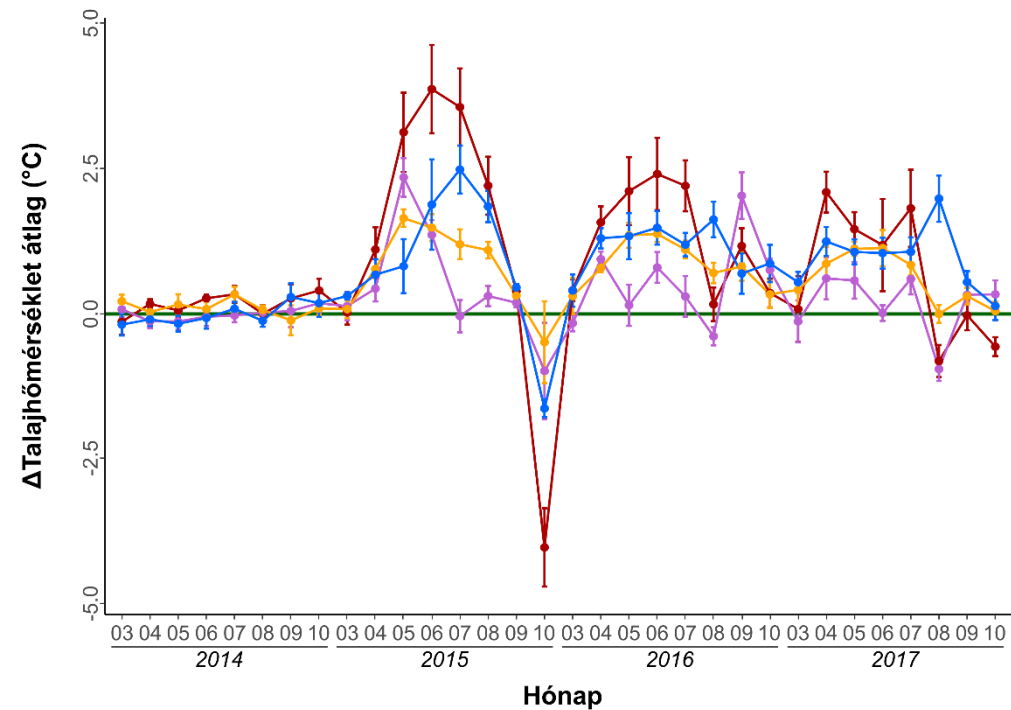
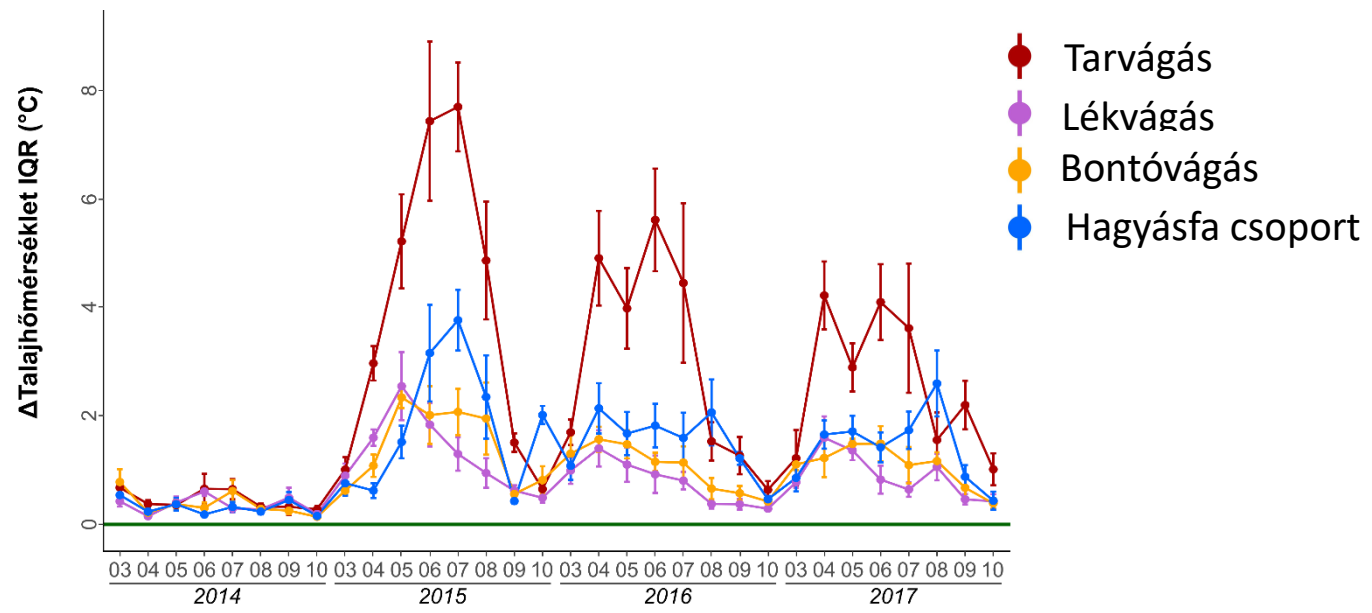
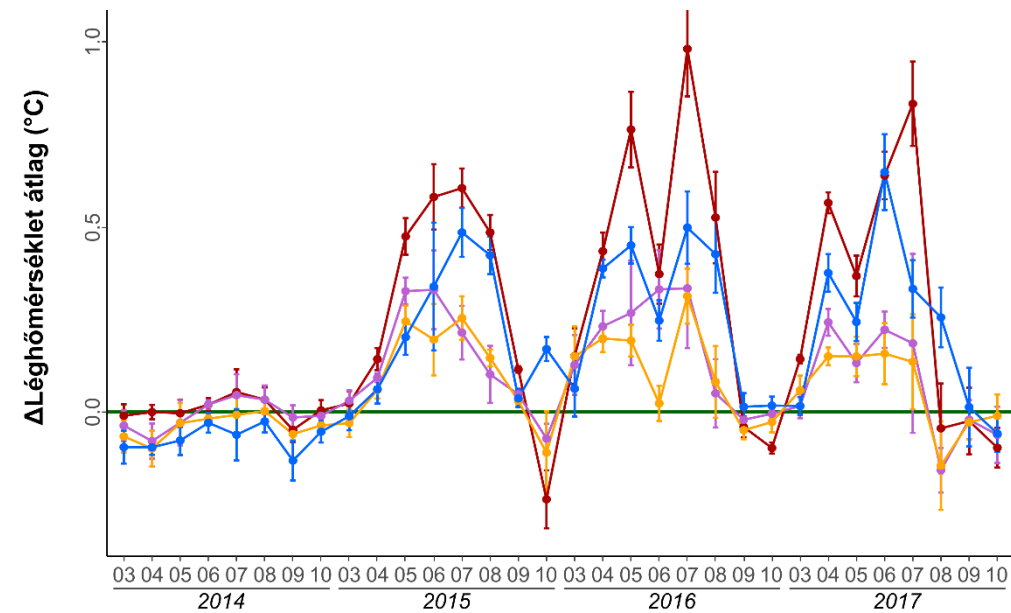
Lékvágás

Bontóvágás

Hagyásfacsoport

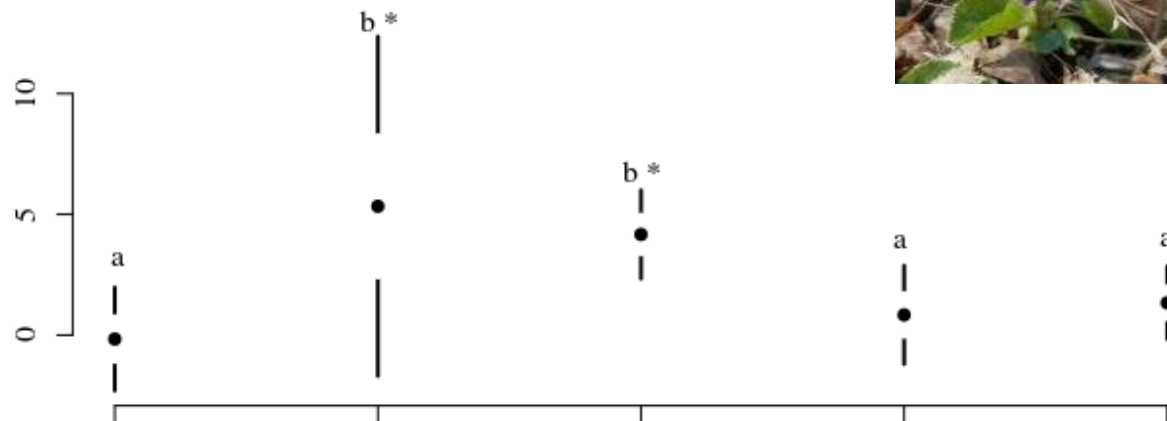
Mikroklíma 2014 - 2017

Fajszám különbség (2016-2014)

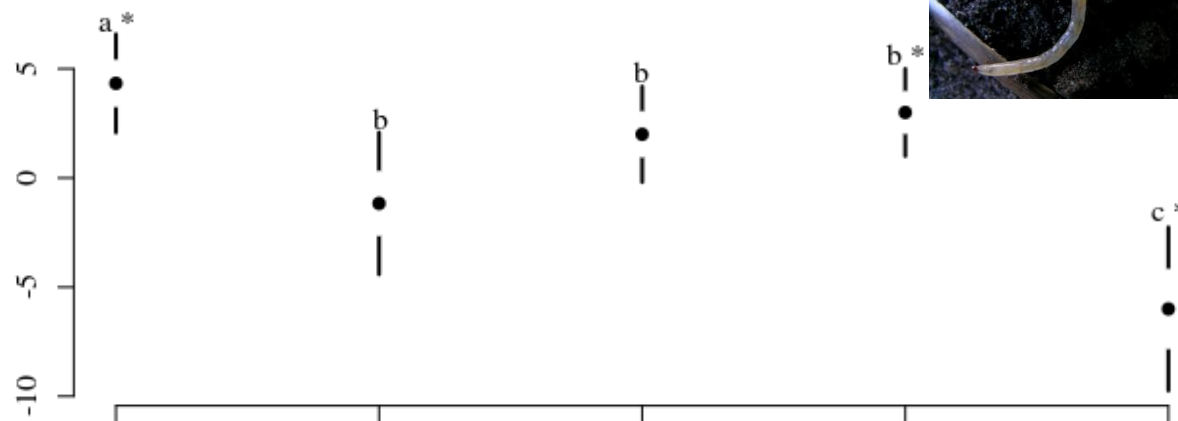
Chi²=17.4***

Növények

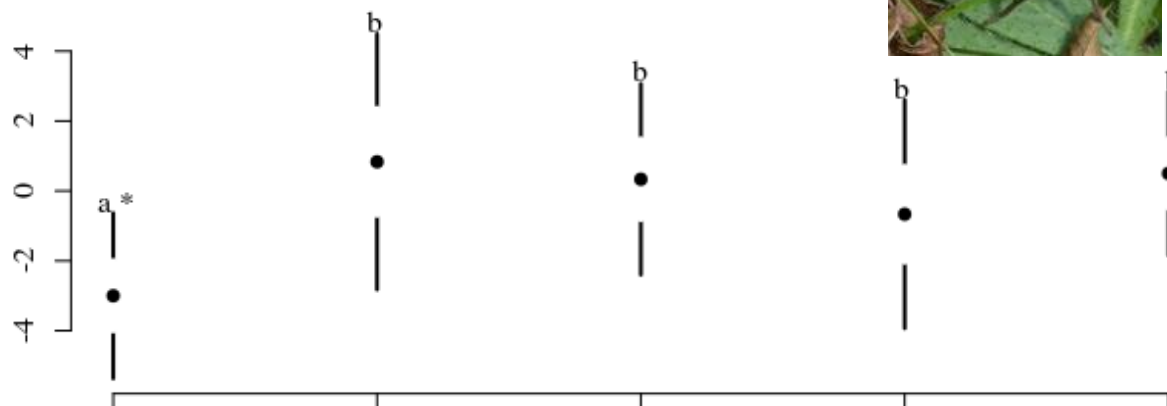
Chi²=33.6***

Televényférgek

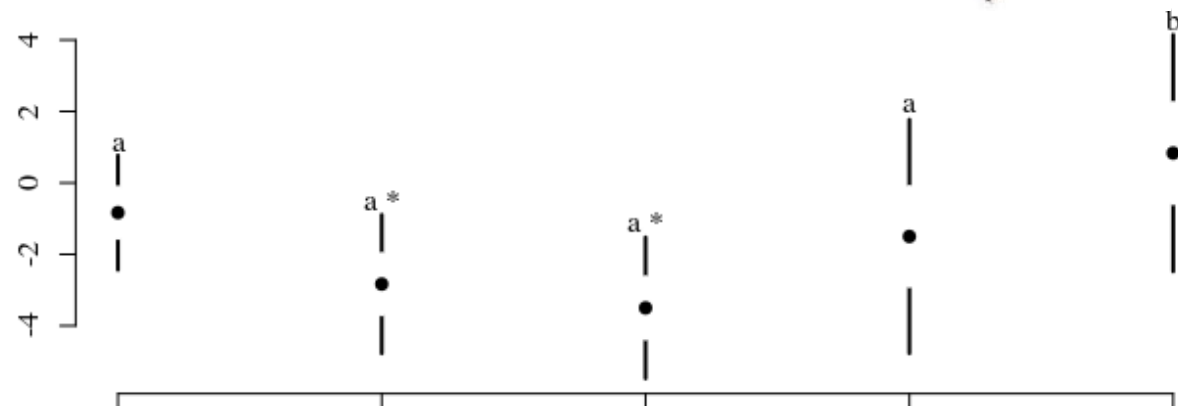
Chi²=10.0*

Pókok

Chi²=12.4*

Futóbogarak

Kontroll   Tarvágás   Lékvágás   Bontás   Hagyásfacsoport

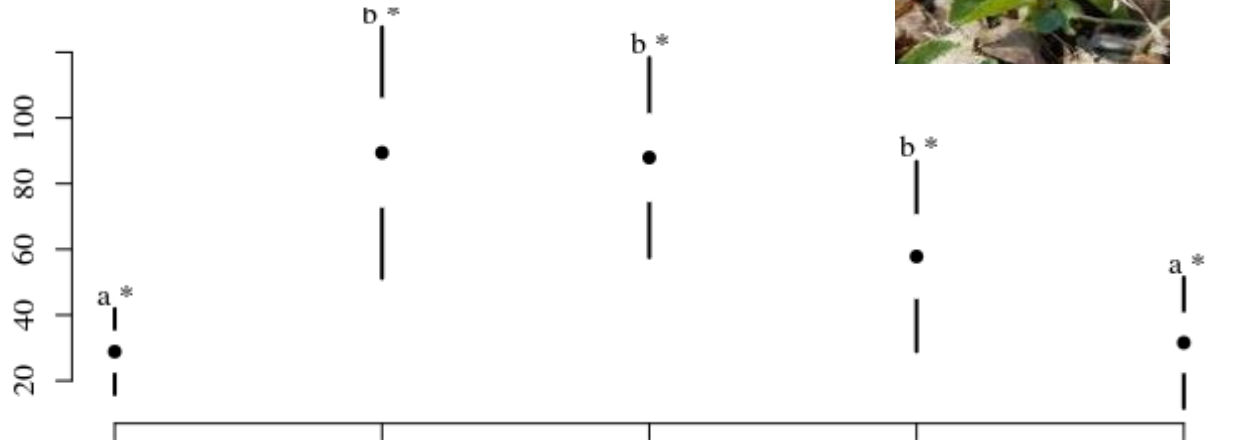
Kontroll   Tarvágás   Lékvágás   Bontás   Hagyásfacsoport

Tömegesség különbség (2016-2014)

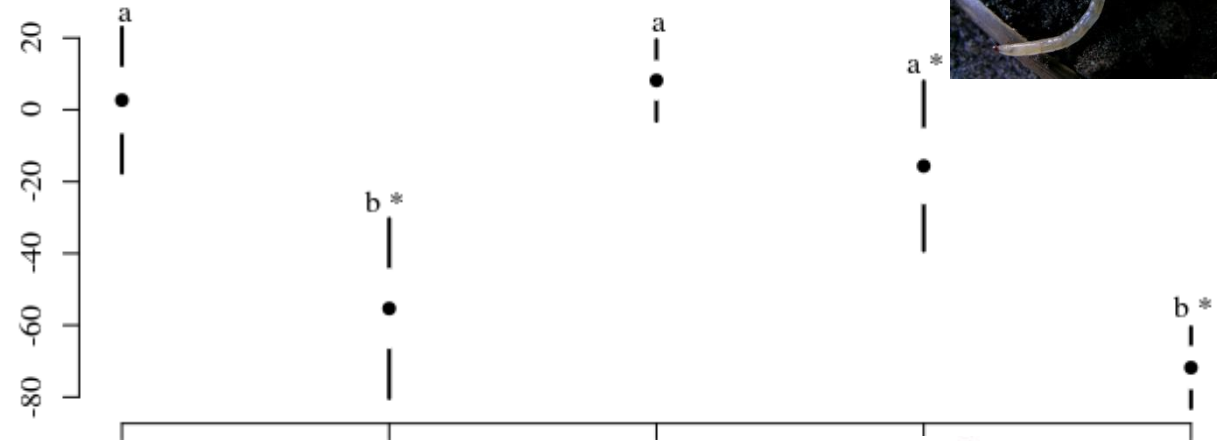
Chi²=42.8***

Növények

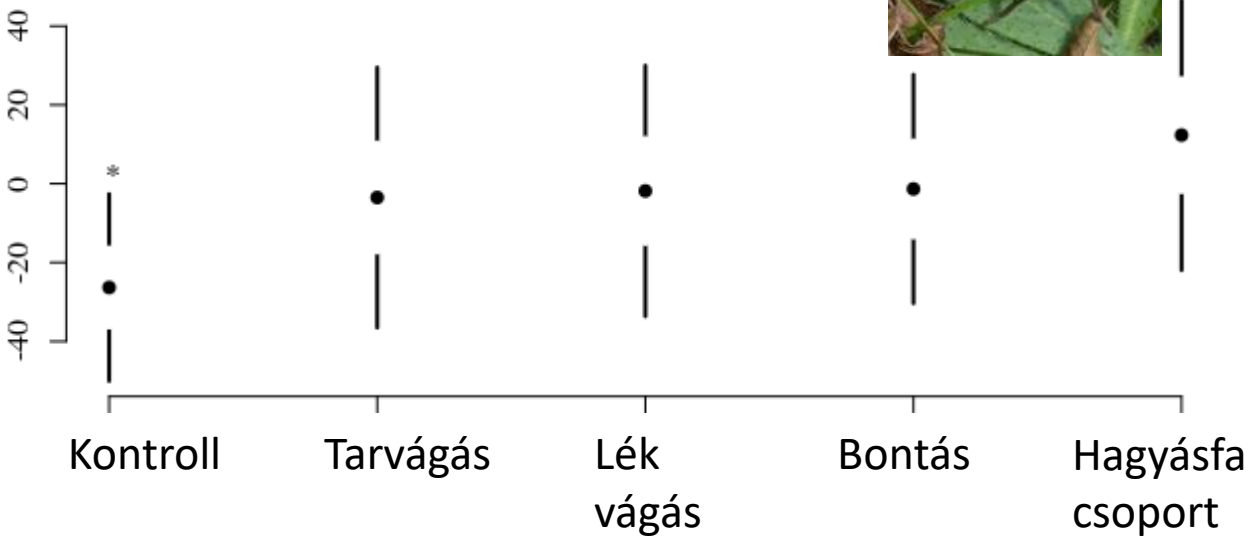
Chi²=74.5***

Televényférgek

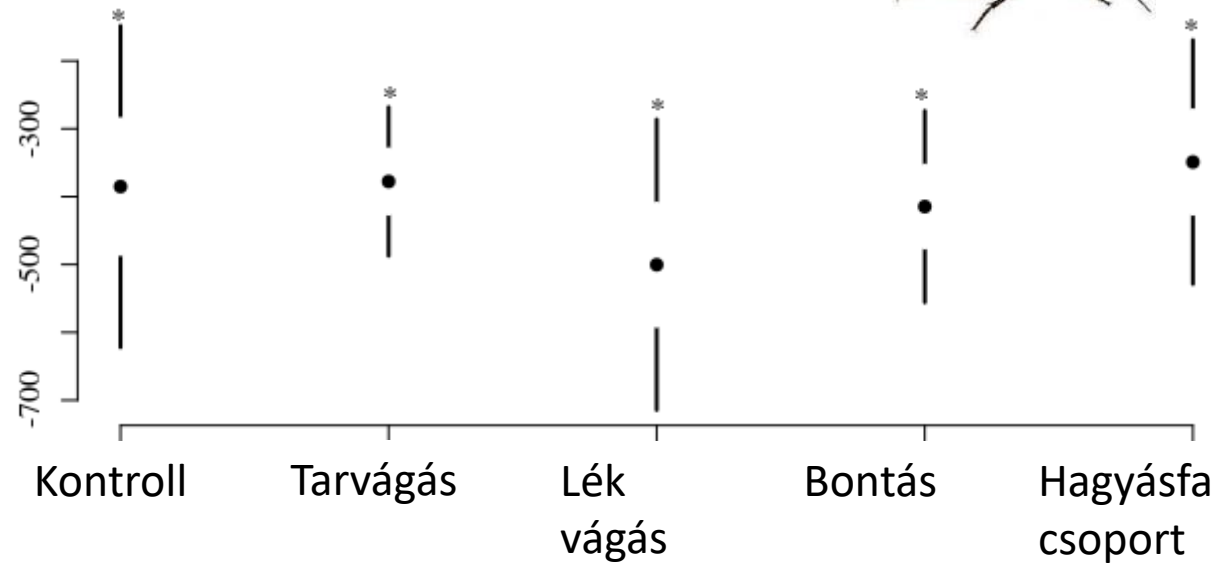
Chi²=5.0^{n.s.}

Pókok

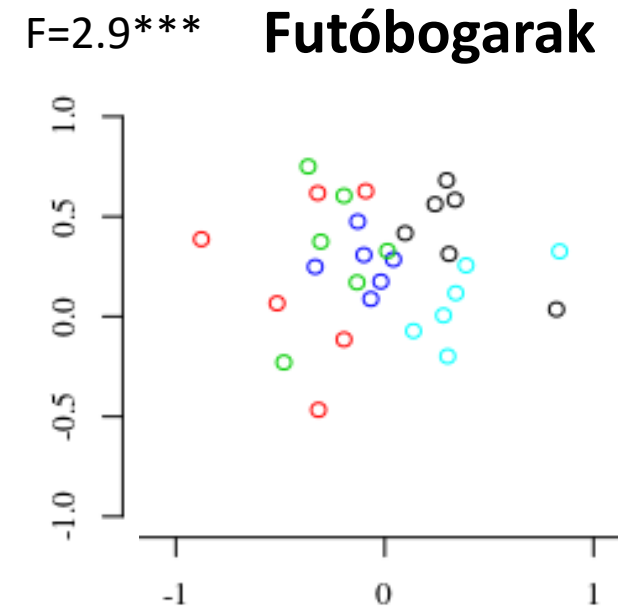
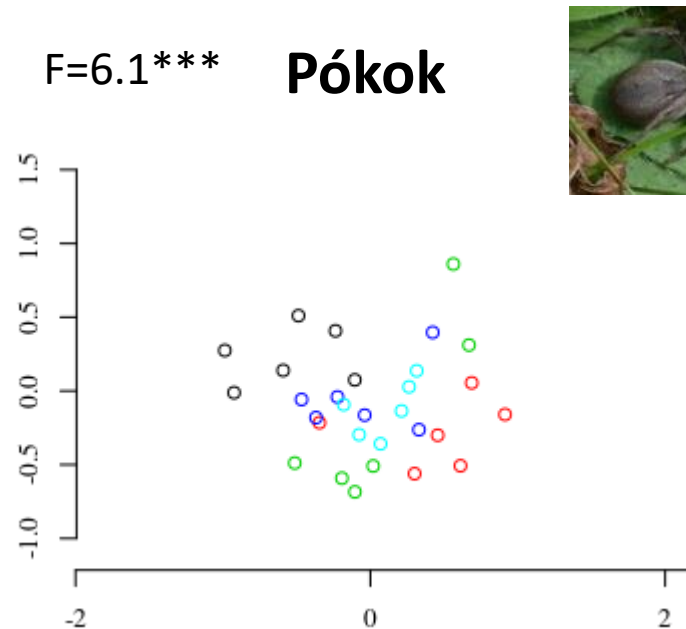
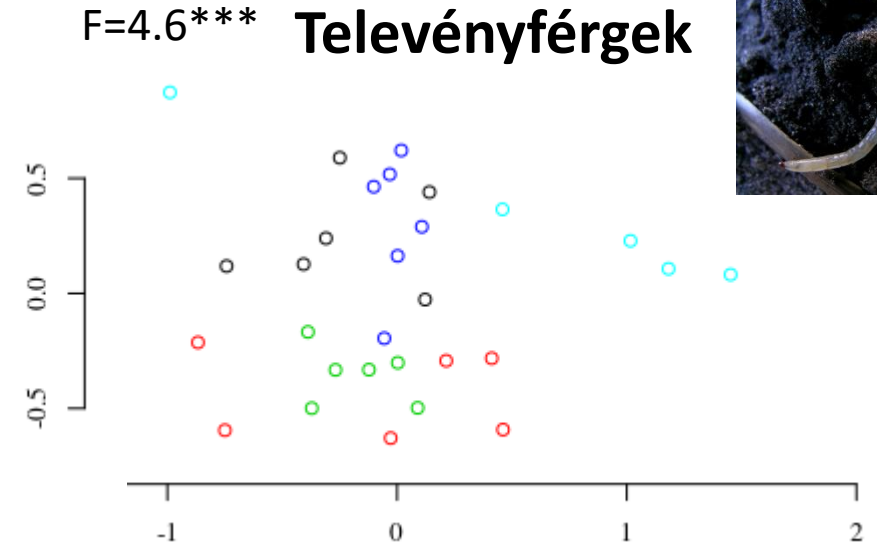
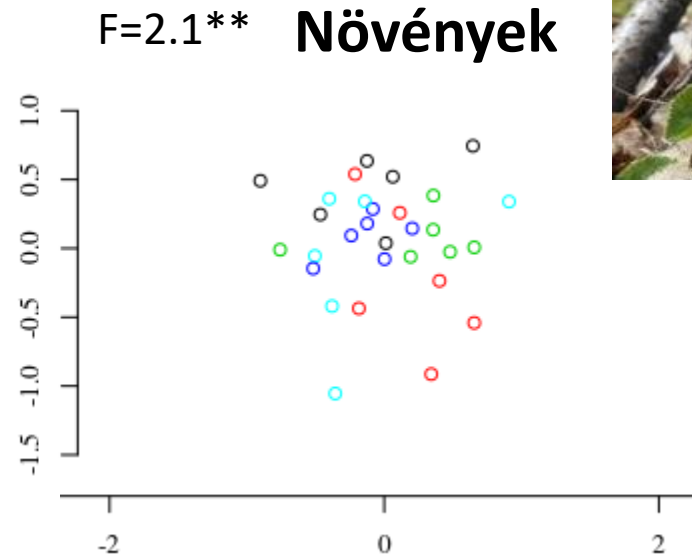
Chi²=2.9^{n.s.}

Futóbogarak

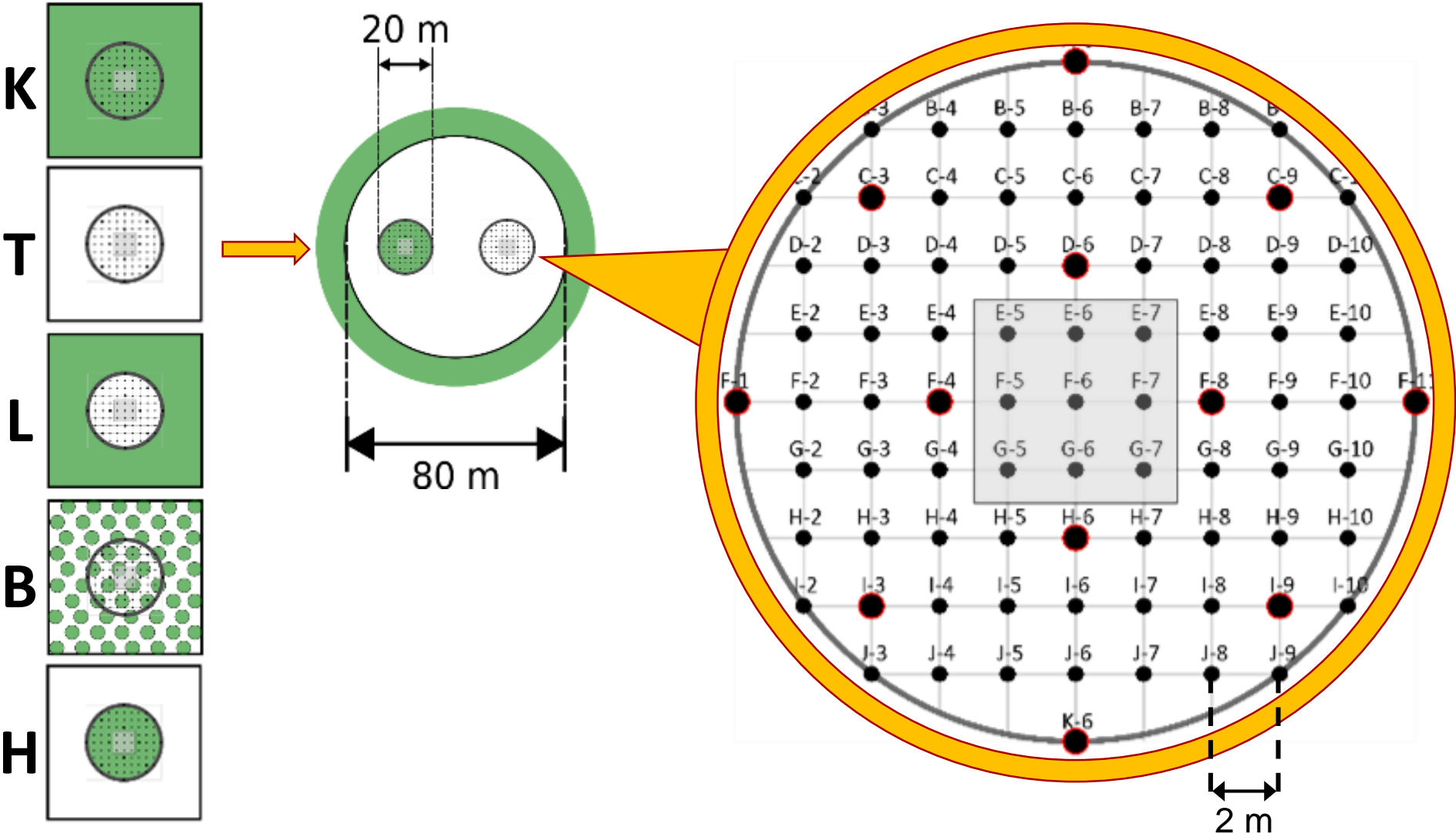
Fajösszetétel 2016 (NMDS)

- Kontroll
- Tarvágás
- Lékvágás
- Bontóvágás
- Hagyásfacsoport

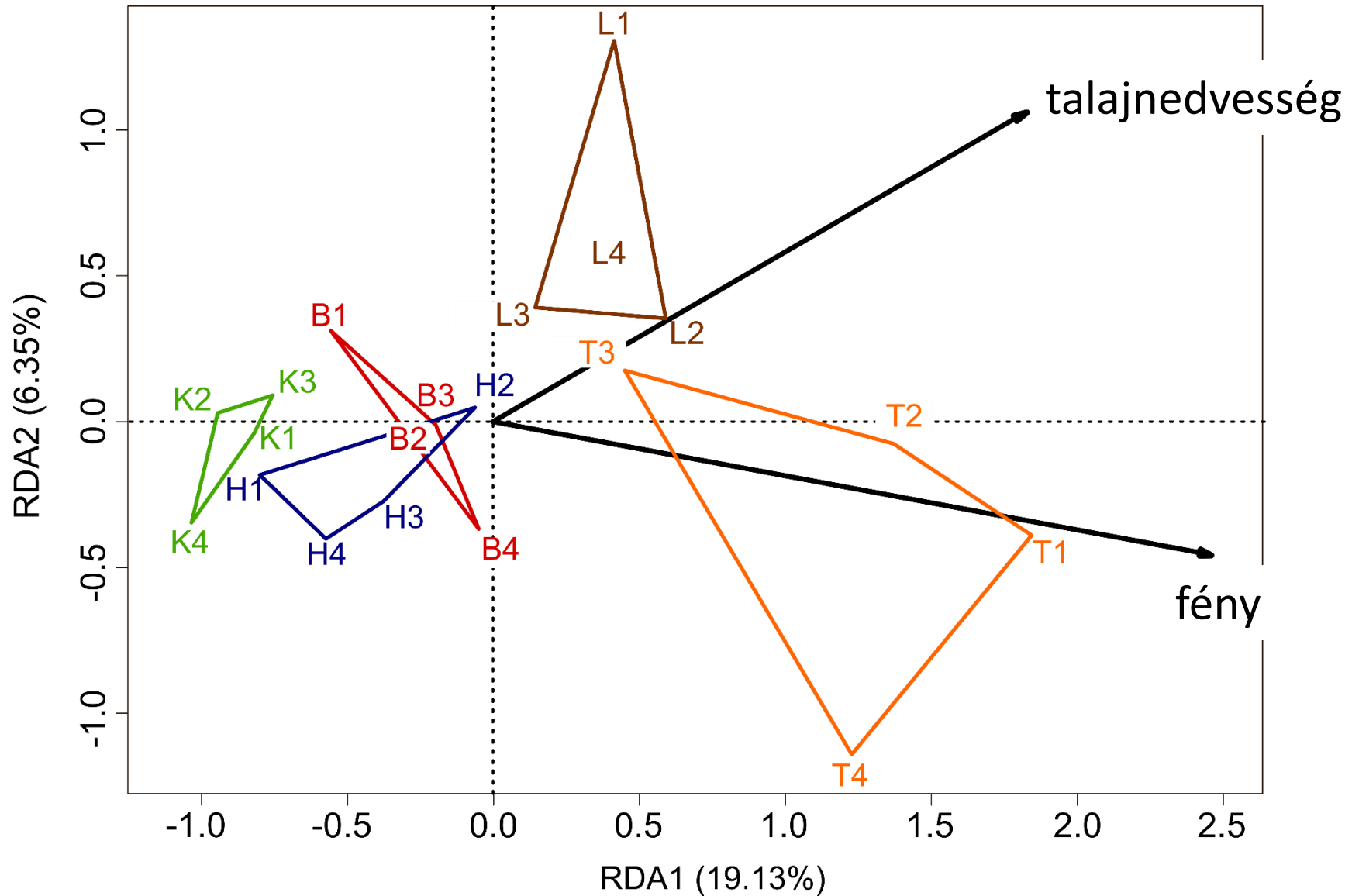

Térben kiterjesztett vizsgálat (2016)

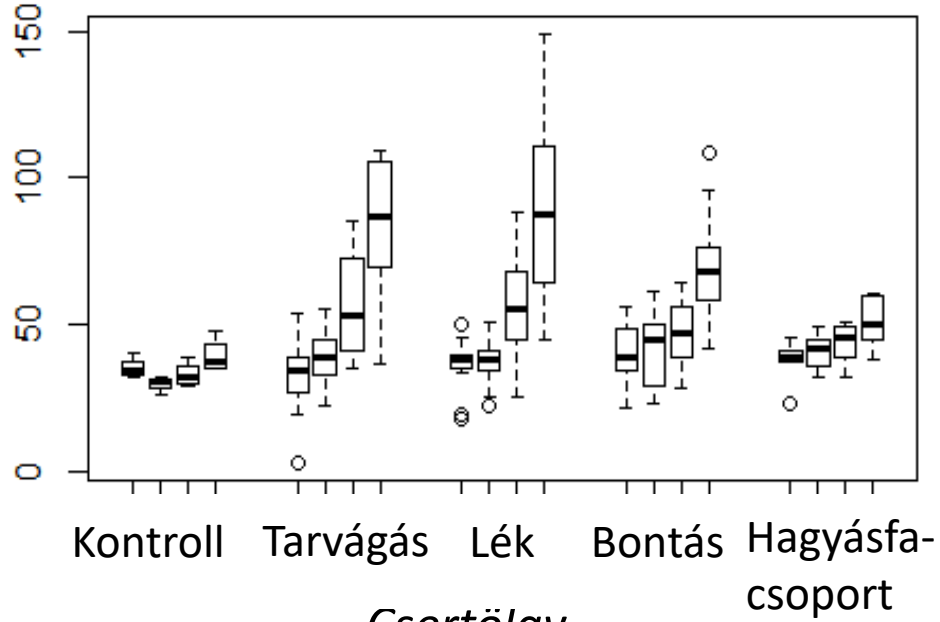
Aljnövényzet fajösszetétel (RDA)

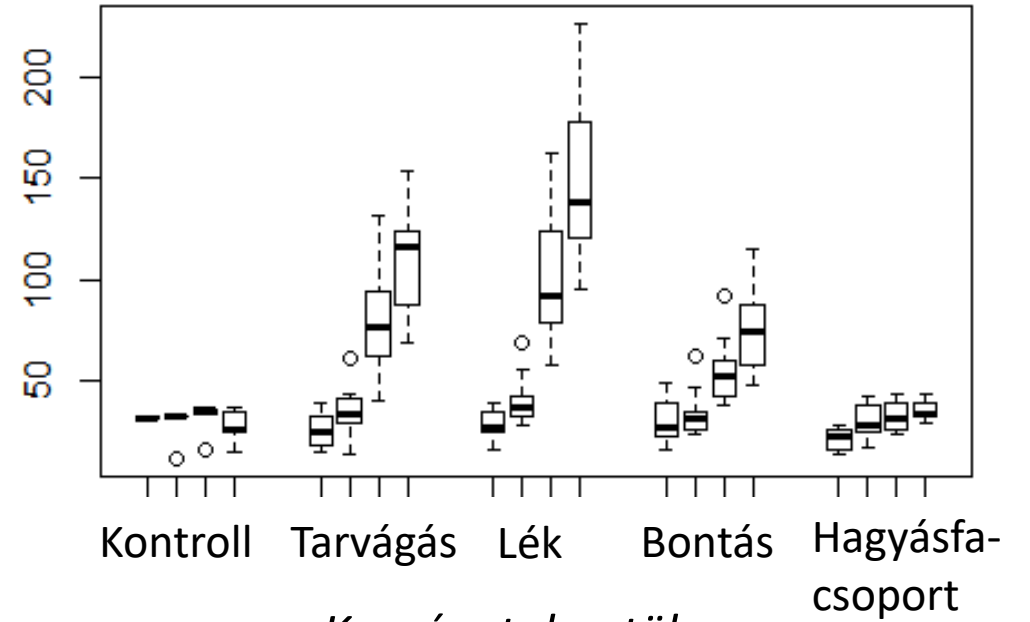

Ültetett facsemeték – Magasság (cm)

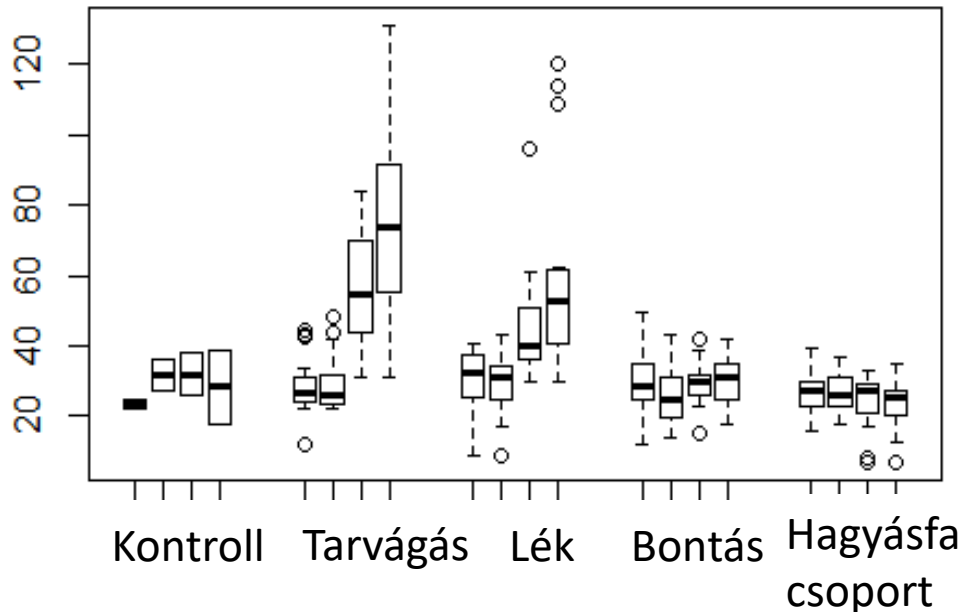
Bükk

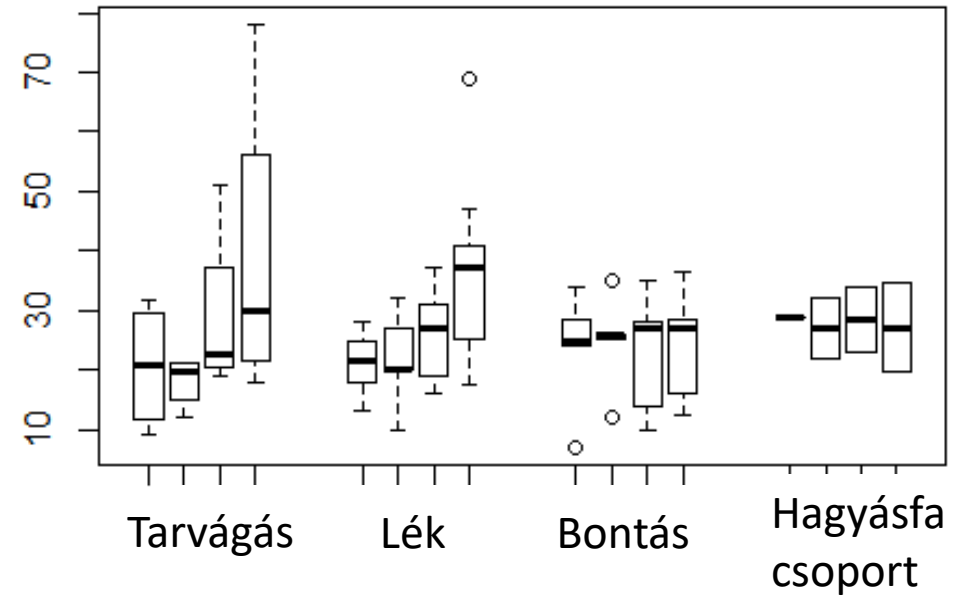
Gyertyán

Csertölgy

Kocsánytalan tölgy

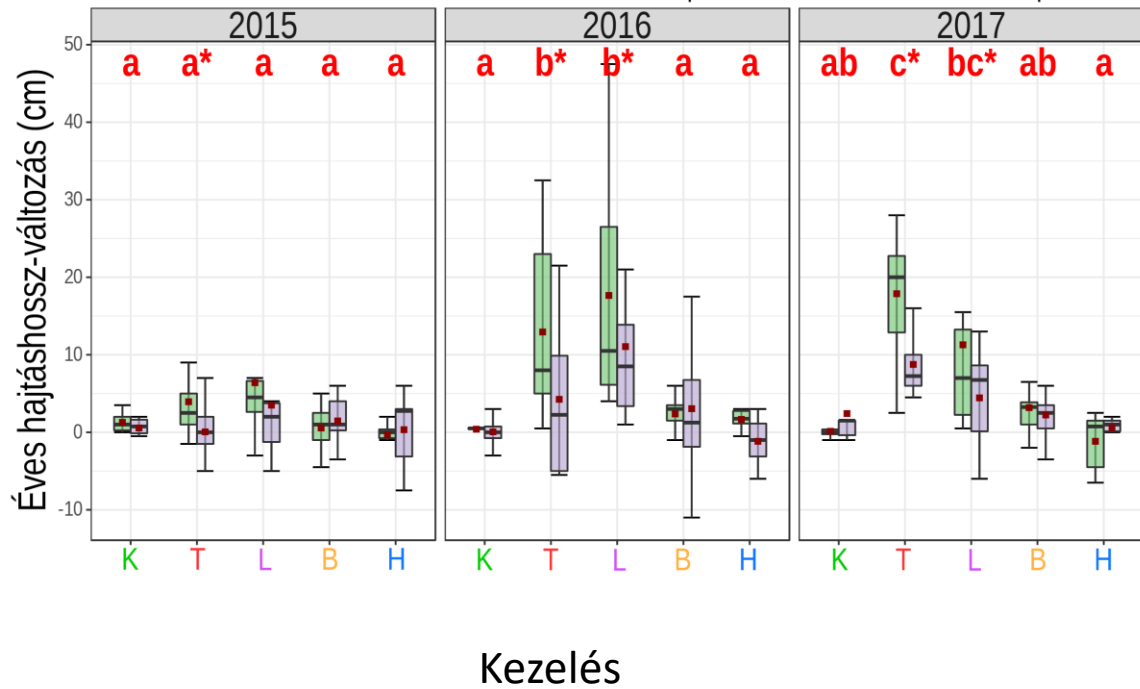

Kezelések és vadkizárás hatása a természetes újulat növekedésére

Quercus petraea

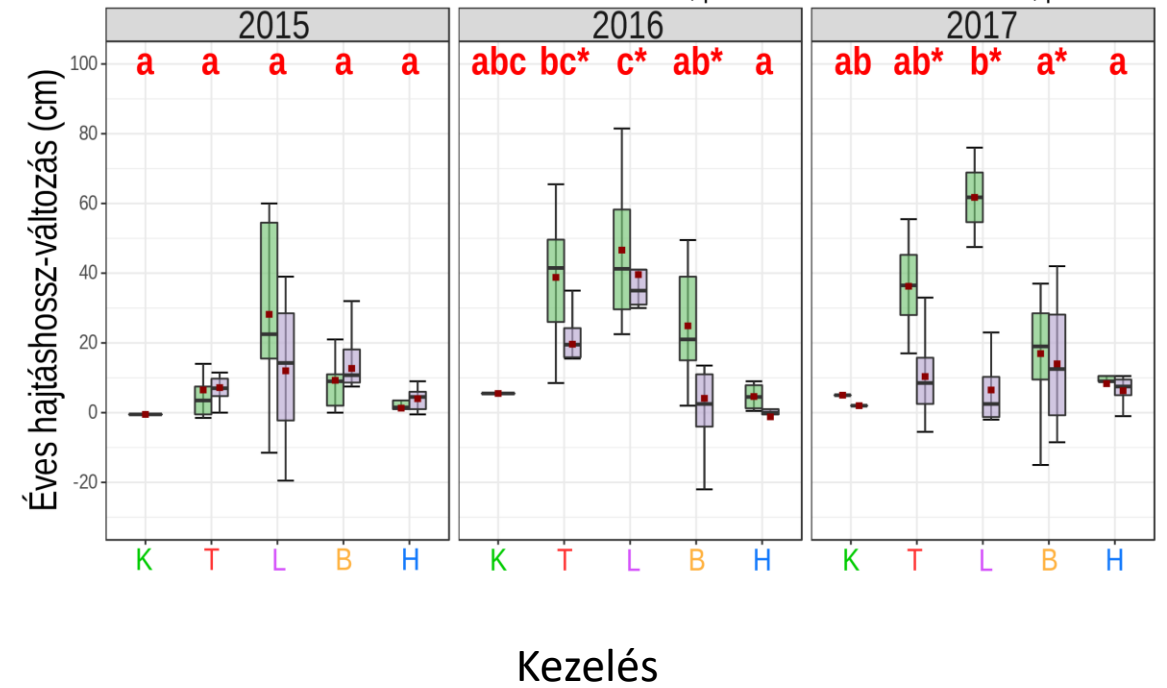
Kerítés ■ BENT ■ KINT

vadkizárás: $F=9.485, p=0.0036$ kezelés: $F=14.024, p<0.0001$

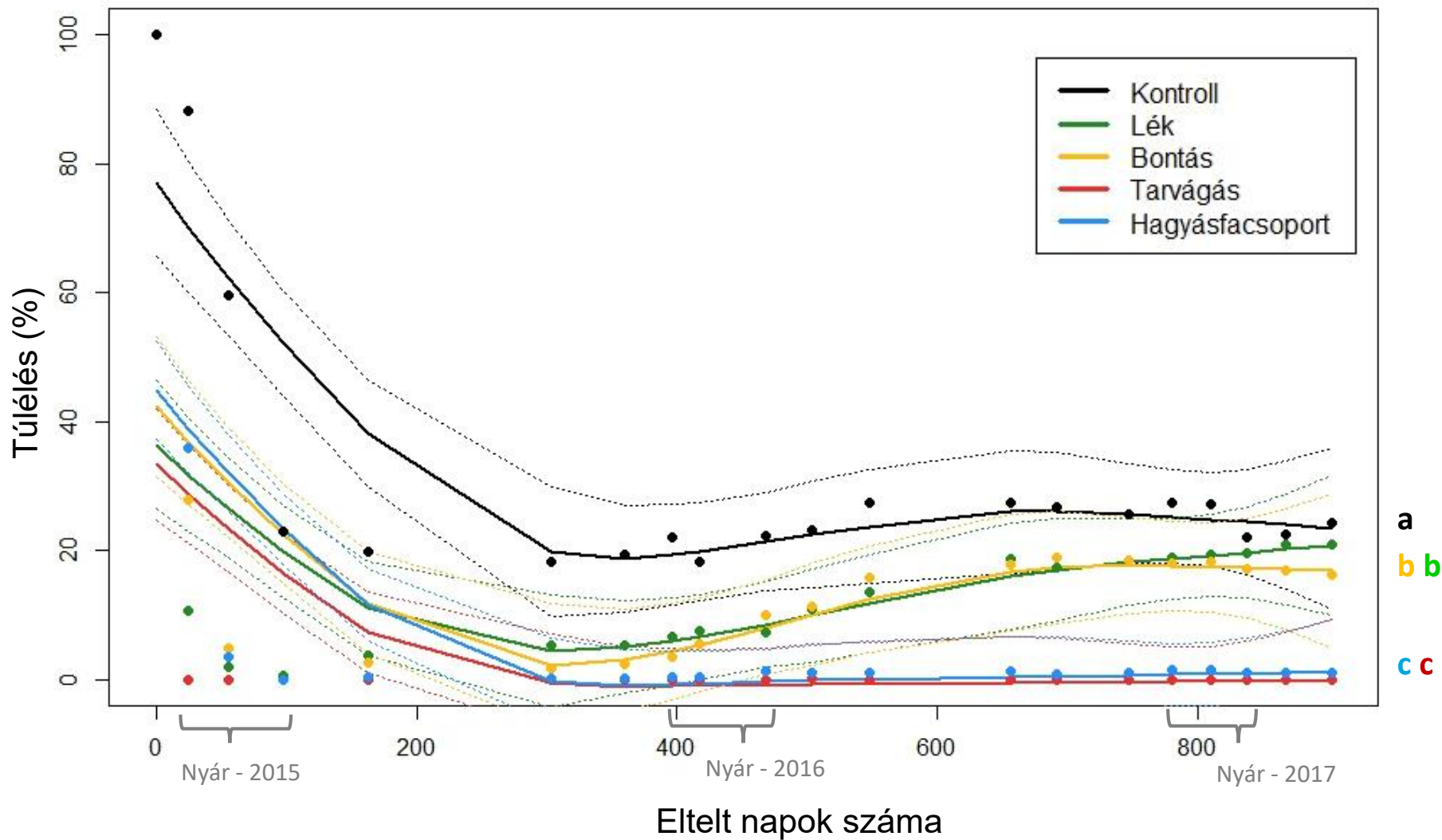
Carpinus betulus

vadkizárás: $F=21.423, p=0.0001$ kezelés: $F=10.633, p<0.0001$

Ültetett *Lophocolea heterophylla* májmoha foltjainak túlélése

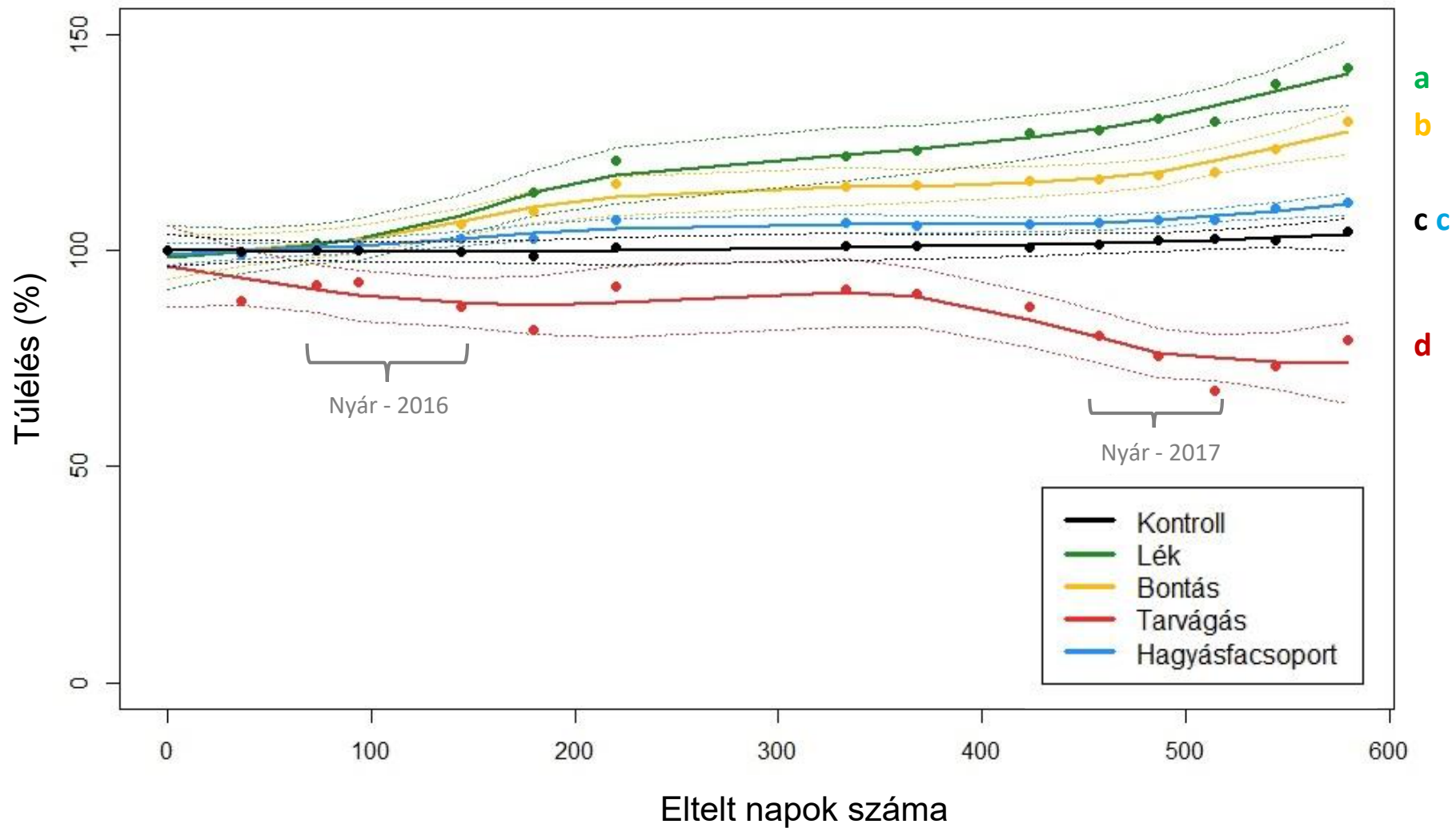
GAM: $F = 31.881$ ***

Ültetett *Hypnum cupressiforme* lombosmoha foltjainak túlélése

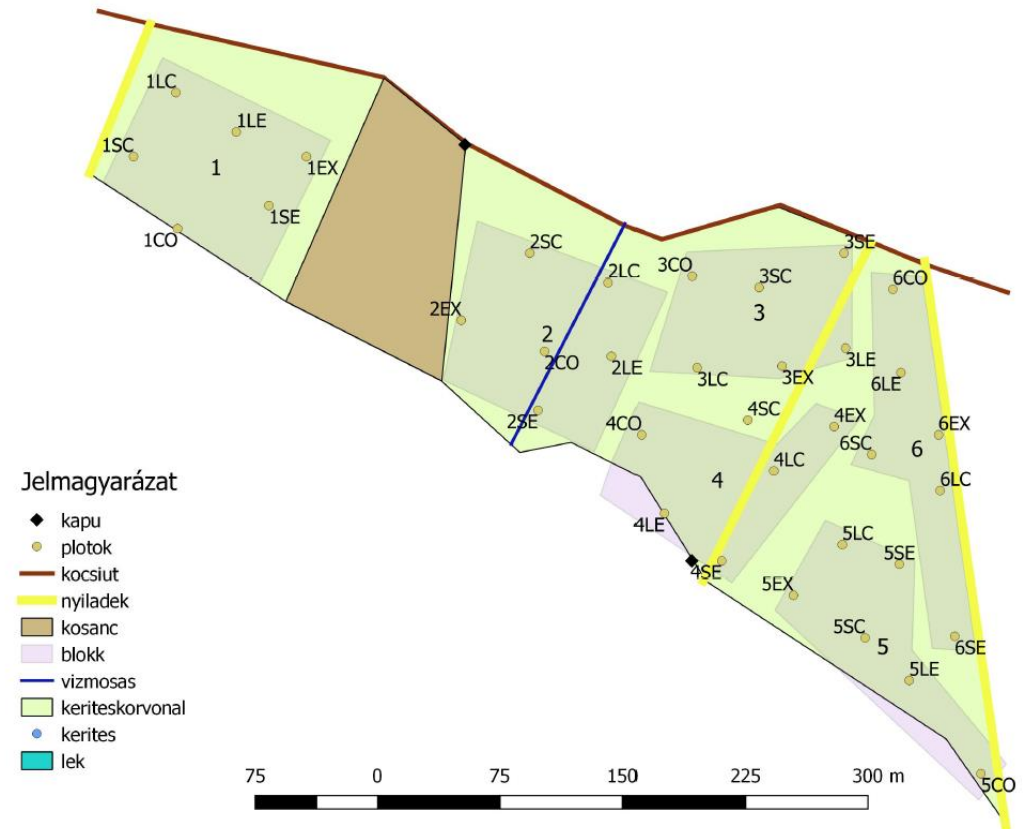
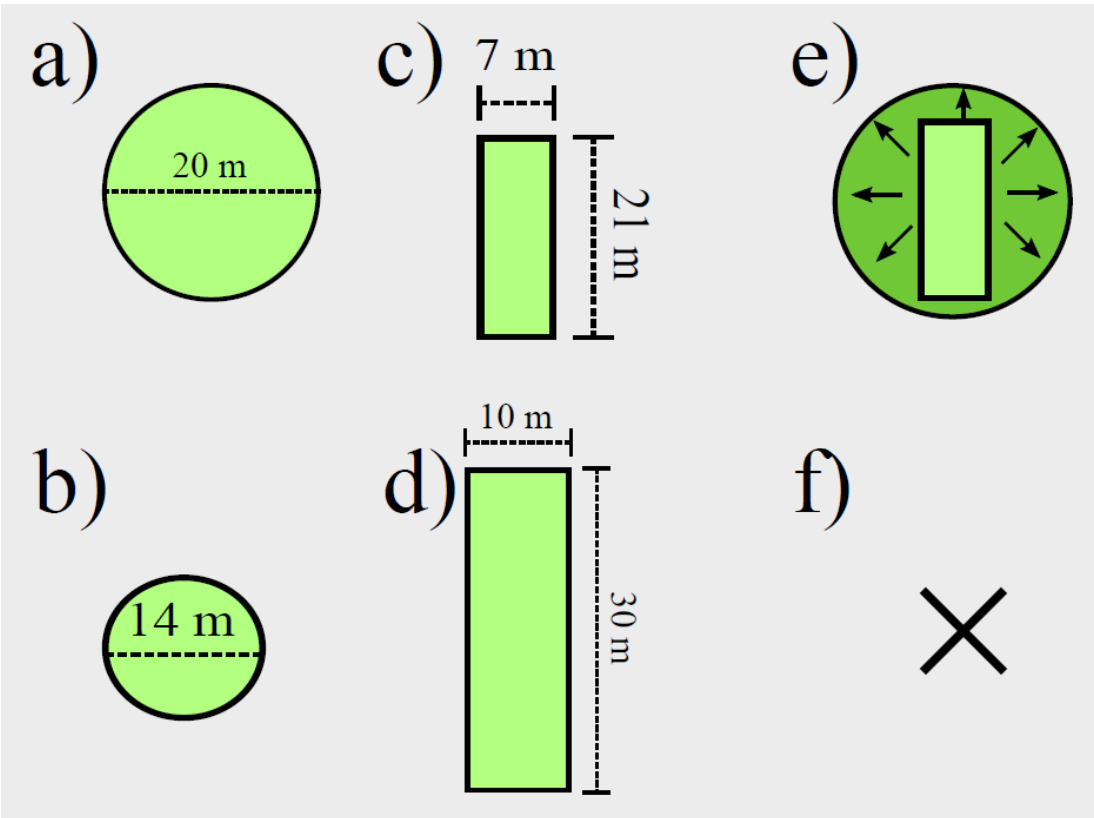
GAM: $F = 105.517$ ***

Következtetések

- Az örökerdő gazdálkodás elemei természetvédelmi szempontból kedvezőbb viszonyokat teremtenek, mint a vágásos üzemmód
- Lécek kedvező fényviszonyokat biztosítanak a felújuláshoz, megőrzik az erdei mikroklímát, növelik a talaj nedvesség tartalmát
- A bontóvágás a zárt állományhoz nagyon hasonló feltételeket teremt, de ez egy átmeneti állapot a vágásos üzemmód során
- A hagyásfacsoport kompenzálja a tarvágásokban kialakult fényviszonyokat és a napi hőingást, de a léghőmérséklet átlagértékeinek változását nem, száraz-meleg talajviszonyok jellemzik
- A talajlakó gerinctelenek reagálnak a legérzékenyebben a gazdálkodásból adódó termőhelyi változásokra, ami több ökoszisztéma funkciót is érint

2019-ben induló vizsgálat: Pilis Lék Kísérlet

mikroklíma, talaj viszonyok, aljnövényzet, futóbogarak, pókok, televényférgék, kocsánytalan tölgy felújulás

Munkatársak: Aszalós Réka, Bidló András, Boros Gergely, Csépanyi Péter, Elek Zoltán, Farkas Viktor, Guba Erika, Horváth Csenge, Kovács Bence, Németh Csaba, Samu Ferenc, Sass Vivien, Simon László, Soltész Zoltán, Szenthe Gábor, Tinya Flóra, Tóth Bence, Vadas Ákos

Köszönöm a figyelmet!

A kutatást az OTKA (111887) és az NKFIH (GINOP-2.3.2-15-2016-00019, PD 123811, K128441) támogatta, a kutatás a Pilisi Parkerdő Zrt. és az MTA ÖK együttműködésében valósult meg, a kutatás honlapja:

<https://www.piliskiserlet.okologia.mta.hu/>

